

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

មន្ទីរកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់
និង ត្រីវិស័យ

សៀវភៅបច្ចេកទេសដាំដំណាំបន្លែ

ដំណាំត្រាច

ដំណាំស្ពៃក្រោម

ដំណាំត្រីស្រក

ដំណាំស្ពៃដំបូង

ដំណាំខ្នុរក្រណាត់

ដំណាំត្រីស្រ

ដំណាំម៉េចចោះ

សៀវភៅបច្ចេកទេសដាំដំណាំបន្លែ

ខេត្តកណ្តាល

រៀបចំដោយមន្ទីរកសិកម្មខេត្តកណ្តាល

អ្នករៀបរៀង

លោក ឆីន ចាន់យ៉ាវិទ្ធី

អ្នកផ្តល់យោបល់ និង កែសម្រួល

លោក ប៊ុនឡុន ស៊ីមូណា

លោក លីម អ៊ុនធីយ

លោក ហ៊ី សុផល

លោក ឡុង វ៉ា

លោក ផា ថាម

លោក ប្រ៉ាន់ ខេមវិស្ណុ

លោក ហាស់ វុទ្ធី

លោក អាង វិណ្ណា

ប.ព.ជ.ក AIDOC	
Code:	<u>247-050</u>
Date:	_____
Donated by:	_____

មាតិកា

សេចក្តីផ្តើម

I-អត្ថន័យនៃបន្លែ..... ០២

II-សារៈសំខាន់នៃដំណាំបន្លែ..... ០៣

 ១-សារៈសំខាន់ផ្នែកម្ហូបអាហារ..... ០៣

 ២-សារៈសំខាន់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច..... ០៥

ដំណាំត្រាច..... ០៦

I.លក្ខខណ្ឌបរិស្ថាន..... ០៦

 ១.លក្ខខណ្ឌដី..... ០៦

 ២.ពន្លឺ..... ០៧

II.បច្ចេកទេសដាំដុះ..... ០៧

 ១-ប្រភេទដី..... ០៧

 ២-ប្រភេទដីដែលត្រូវប្រើ..... ០៩

 ៣-ការដាំដុះ..... ១០

 ៤-ចន្លោះជួរ..... ១២

III.ការថែទាំ..... ១៣

IV.ការប្រមូលផល..... ១៥

ដំណាំស្ពៃក្តោប..... ១៨

១.លក្ខណៈទូទៅ..... ១៨

២.អំពីបរិស្ថាន..... ១៨

ខ-ក្រុមជម្ងឺបាក់តេរី:	២៥
គ-ក្រុមវីរុស:	២៦
៧.ការប្រមូលផល	២៦
ជំណាំត្រួសកំចំណារ	២៧
១.ស្ថានភាពទូទៅ	២៧
ក.វីតាមីន និង សារធាតុរ៉ែ:	២៧
ខ.សីតុណ្ហភាព:	២៧
២.បច្ចេកទេសដាំដុះ	២៨
២.១-ពូជ:	២៨
២.២-ការជ្រើសរើស និង រៀបចំដី:	២៨
២.៣-វិធីសាស្ត្រដាំដុះមានពីរបៀប:	២៩
៣.របៀបស្រោចស្រព	៣២
៤-ជកស្មៅ និង ជ្រុំជ្រួយដី	៣៣
៥-ការដោតកំចំណារ	៣៣
៦-ការម្រើប្រាស់ដី	៣៤
៧-ជម្ងឺ និង សត្វល្អិត	៣៥
ក-អំពីជម្ងឺផ្សិត	៣៥
ខ-ជម្ងឺបង្កឡើងដោយវីរុស:	៣៨
គ-ជំងឺបង្កឡើងដោយបាក់តេរី:	៤១
៨-សត្វល្អិតសំខាន់ៗលើជំណាំត្រួសកំ	៤២
៩-ការប្រមូលផល	៤៤

ដំណាំសាលាដំបូង	៤៥
១.ស្ថានភាពទូទៅ	៤៥
២.លក្ខណៈជីវសាស្ត្រ	៤៥
៣.បច្ចេកទេសដាំដុះ	៤៧
៤.ការប្រមូលផល	៥១
ដំណាំខាត់ណាដើម	៥៣
១.ស្ថានភាពទូទៅ	៥៣
២.បច្ចេកទេសដាំដុះ	៥៤
ក.រដូវកាលដាំដុះ.....	៥៤
ខ.ការជ្រើសរើសពូជ.....	៥៤
គ.ការជ្រើសរើសនិងរៀបចំដី.....	៥៤
ឃ-ការដាំដុះ.....	៥៦
ង-ការស្រោចស្រព.....	៥៧
ច-ការជ្រុំជ្រួយដី.....	៥៧
ឆ-ការដាក់ដី.....	៥៧
៣-សត្វល្អិត និង ជង្រ	៥៨
ក-ជម្ងឺសំខាន់ៗ.....	៥៨
ខ-សត្វល្អិតសំខាន់ៗ.....	៥៩
៤-ការប្រមូលផល	៦១

ដំណាំត្រប់..... ៦២

១-ស្ថានភាពទូទៅ..... ៦២

២-លក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ និង ដី..... ៦៣

 ២.១-លក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ..... ៦៣

 ២.២-លក្ខខណ្ឌដី..... ៦៤

៣-បច្ចេកទេសដាំដុះ..... ៦៤

 ៣.១-រដូវកាលដាំដុះ..... ៦៤

 ៣២.-ការជ្រើសរើសពូជ..... ៦៥

 ៣.៣-ការរៀបចំដី..... ៦៥

 ៣៤.-ការដាំដុះ..... ៦៦

 ៣៥.-ការស្រោចស្រព..... ៦៨

 ៣៦.-ការកំចាត់ស្មៅ..... ៦៨

 ៣៧.-ការដាក់ដី..... ៦៩

៤-ជម្ងឺ និង សត្វល្អិត..... ៦៩

 ៤.១-ជម្ងឺសំខាន់ៗ..... ៦៩

 ៤២.-សត្វល្អិត..... ៧១

៥-ការប្រមូលផល..... ៧២

ដំណាំម៉េងប៉ោះ..... ៧៤

១-លក្ខណទូទៅ..... ៧៤

២-បច្ចេកទេសដាំដុះ..... ៧៥

២.១-ការជ្រើសរើសរដូវ..... ៧៥

២.២-ការជ្រើសរើសពូជ..... ៧៦

២.៣-ការរៀបចំដី..... ៧៦

២.៤-ការបណ្តុះកូន..... ៧៧

២.៥-ការដាំដុះ..... ៧៨

៣-ការថែទាំ..... ៧៨

៣.១-ការជ្រួយដី..... ៧៨

៣.២-ការស្រោចស្រព..... ៧៨

៣.៣-ការដោតចំណារ..... ៧៩

៣.៤-ការដាក់ដី..... ៨១

៤-អំពីជម្ងឺ និងសត្វល្អិត..... ៨២

៤.១-អំពីជម្ងឺសំខាន់ៗ..... ៨២

៤.២-អំពីសត្វល្អិតស៊ីដំណាំ..... ៨៥

៥-ការប្រមូលផល..... ៨៦

ឯកសារយោង..... ៨៨

សេចក្តីផ្តើម

នៅលើពិភពលោកយើងនេះ កំណើនមនុស្សមានឆាប់រហ័ស ធ្វើឲ្យអ្នកប្រាជ្ញវិទ្យាសាស្ត្រ ឬ អ្នកបច្ចេកទេសខិតខំយ៉ាងខ្លាំង ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដែលបានកើតមានឡើងឲ្យស្របនឹងកំណើននេះ ។

អ្នកប្រាជ្ញផ្នែកបច្ចេកទេសកសិកម្ម បានខិតខំរកគ្រប់មធ្យោបាយក្នុងទិសដៅបង្កើនផលិតផលម្ហូបអាហារ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់សេចក្តីត្រូវការហូបចុក និង ត្រូវជំនះឧបសគ្គជាច្រើនដើម្បីទទួលបានជោគជ័យលើការងារខាងលើនេះ ។ អ្នកបច្ចេកទេសមួយចំនួនបានប៉ាន់ស្មានថាមានកុមារប្រហែល១៥០០០០០០នាក់ បានត្រូវស្លាប់ក្នុង១ឆ្នាំៗ ដោយសារការខ្វះខាតម្ហូបអាហារ និងជម្ងឺដែលបណ្តាលមកពីការខ្វះរូបធាតុចិញ្ចឹមជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសដែលក្រីក្រ ។

ម្ហូបអាហារទាក់ទងនឹងដំណាំជាច្រើនប្រភេទដូចជា៖ ស្រូវ ពោតជាពិសេសបន្លែ និងផ្លែឈើគ្រប់ប្រភេទ។ល។ បន្លែស្លឹកនៅក្នុងចំណោមម្ហូបអាហារយ៉ាងសំខាន់ ដែលគេធ្វើការដាំដុះនៅលើផ្ទៃដីមួយចំនួនធំនៅគ្រប់ប្រទេស ហើយជួនកាលស្ថិតនៅក្នុងក្របខណ្ឌវិទ្យាសាស្ត្របច្ចេកទេសយ៉ាងខ្ពស់ទៀតផង។ បច្ចេកទេសដ៏ទំនើបៗត្រូវបានយកប្រើក្នុងន័យបង្កើនទិន្នផល និងបង្កើនគុណភាពផលិតផល ក្នុងគោលបំណងបំរើឲ្យសេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្ស ពិសេសនៅតំបន់ទីក្រុងធំៗ

ដែលសំបូរទៅដោយមនុស្សរស់នៅ។ កាលពីដើមការដាំដំណាំបន្លែ ច្រើនធ្វើឡើងសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់សេចក្តីត្រូវការក្នុងគ្រួសារ ឬលក់ដូរតិច បន្តិចតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែពេលបច្ចុប្បន្ននេះសភាពការណ៍សេដ្ឋកិច្ចមានការ ប្រែប្រួលប្រជាជនមានចំនួនកាន់តែច្រើនឡើងៗ សេចក្តីត្រូវការដំណាំ បន្លែសម្រាប់ផ្សំជាអាហារក៏មានកំរិតកាន់តែខ្ពស់ ការដាំបន្លែក៏ត្រូវមាន ការវិវត្តន៍ប្លែកខុសពីមុន គឺមានការដាំដុះលើផ្ទៃដីធំធេងសម្រាប់លក់ដូរ នៅតាមទីផ្សារធំៗរបៀបជាបន្លែស្រស់ និង ប្រើប្រាស់ក្នុងរោងចក្រ ឧស្សាហកម្មទៀតផង ការដាំដុះដំណាំបន្លែនៅក្នុងធាតុអាកាសធម្មតា ឬប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសទំនើប ត្រូវយោងទៅលើពេលវេលា តំបន់ដាំដុះ តម្លៃ មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន ឬតម្រូវការ។ ល។ និង ។ ល។

I អត្ថន័យនៃបន្លែ

• អ្វីទៅដែលហៅថាបន្លែ ?

បន្លែគឺជាផ្នែករុក្ខជាតិ ដែលគេបរិភោគរួមផ្សំជាមួយអាហារ មូលដ្ឋាន។ ការប្រើប្រាស់ផលិតផលដំណាំឲ្យទៅជាបន្លែ ឬ ជាអាហារ មូលដ្ឋាន ក៏ប្រែប្រួលទៅតាមតំបន់ ឬ ប្រទេសនីមួយៗដែរ។

ឧទាហរណ៍: ប្រទេសកម្ពុជា ថៃ វៀតណាម ឡាវ ប្រើស្រូវជា អាហារមូលដ្ឋាន។ ប្រទេសភាគច្រើននៅអឺរ៉ុបប្រើស្រូវសាឡើ ឯប្រទេស ខ្លះទៀតនៅអាមេរិកខាងត្បូងគេប្រើពោត និង សណ្តែក ធ្វើជាអាហារ

មូលដ្ឋាន ។

II សារៈសំខាន់នៃដំណាំបន្លែ

បន្លែជាដំណាំ ដែលមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងការរស់នៅរបស់ មនុស្សយើងទាំងផ្នែកម្ហូបអាហារ ក៏ដូចជាផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច បន្លែមានពីរ ប្រភេទគឺ :

ក-បន្លែដែលដុះដោយធម្មជាតិ : បន្លែប្រភេទនេះភាគច្រើនមាន តម្លៃថោក ហើយសំបូរទៅដោយសារធាតុចិញ្ចឹមច្រើនប្រភេទ។

ឧទាហរណ៍: ស្លឹកបាស ស្លឹកឯប្រៃ ត្រកូនបឹង

ខ-បន្លែដែលកសិករយើងធ្វើការដាំដុះ: បន្លែទាំងនេះត្រូវថែទាំ យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នបំផុត។

ឧទាហរណ៍: ឆៃ ខាត់ណា សណ្តែក ត្រប់ ល្ពៅ

១-សារៈសំខាន់នៃកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល

បន្លែជាដំណាំ ដែលមានលក្ខណៈចាំបាច់សម្រាប់សុខភាពរបស់ មនុស្ស ព្រមទាំងអាចចាត់ចូលជាអាហារលេខ១ បើគិតពីសារធាតុ ចិញ្ចឹម។ បន្លែសំបូរទៅដោយសារធាតុចិញ្ចឹមមានប្រូតេអ៊ីន ក្លុយស៊ីត ជាតិប្រេង សារធាតុខនិដ ព្រមទាំងជីវជាតិ A, B, C, Fe...ជាដើម។ ល។ រូបធាតុចិញ្ចឹមទាំងនោះ អាចទ្រទ្រង់រាងកាយមនុស្សយើងឲ្យរស់រាន មានជីវិតមានកំលាំងពលំបរិបូណ៌ ព្រមទាំងប្រាជ្ញាស្មារតីសំរាប់អនុវត្ត